

ISSN 0235 – 3490

АРХЕОЛОГІЯ

ПУБЛІКАЦІЇ АРХЕОЛОГІЧНИХ
МАТЕРІАЛІВ.

НОВІ ВІДКРИТТЯ

І ЗНАХІДКИ.

СТАТТІ.

РЕЦЕНЗІЇ.

ХРОНІКА.

ПАМ'ЯТЬ

АРХЕОЛОГІЇ.

ДИСКУСІЇ.

АРХЕОЛОГІЯ

ЗА РУБЕЖЕМ.

ОХОРОНА ПАМ'ЯТОК

АРХЕОЛОГІЇ.

•1•1998

У журналі вміщено статті з проблем давньої історії та археології від первісності до середньовіччя, публікації нових матеріалів і результатів досліджень пам'яток на території України та за рубежом, дискусійні питання, біографічні матеріали, хроніку.

Для археологів, істориків, краєзнавців, вчителів історії, студентів історичних факультетів, усіх, хто цікавиться давньою історією України.

В журнале помещены статьи по проблемам древней истории и археологии от первобытности до средневековья, публикации новых материалов и исследований памятников на территории Украины и за рубежом, дискуссионные вопросы, биографические материалы, хроника.

Для археологов, историков, краеведов, учителей истории, студентов исторических факультетов, всех, кто интересуется древней историей Украины.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

П. П. ТОЛОЧКО (головний редактор),
В. Д. БАРАН, **К. П. БУНЯТЯН**, **І. С. ВІНОКУР**,
М. І. ГЛАДКИХ, **В. М. ЗУБАР** (відповідальний секретар), **С. Д. КРИЖИЦЬКИЙ** (заступник головного редактора), **В. К. МІХЄЄВ**,
О. П. МОЦЯ, **В. Ю. МУРЗІН**,
В. В. ОТРОЩЕНКО, **С. В. СМІРНОВ**,
В. Н. СТАНКО, **Р. В. ТЕРПИЛОВСЬКИЙ**,
Г. М. ТОЩЕВ, **В. М. ЦИГИЛИК**,
Є. В. ЧЕРНЕНКО

Адреса редакції:
252025, Київ-25, вул. Володимирська, 3
Телефон 228-44-05

Здано до набору 11.11.97. Підп. до друку 15.02.98. Формат 70×108 ¹/₁₆. Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 14,00. Ум. фарбо-відб. 14,16. Обл.-вид. арк. 15,12. Тираж 700 прим. Зам. 62
Оригінал-макет та плівки виготовлені редакційно-видавничим центром ІА НАН України. Тираж видруковано Спеціалізованою друкарнею наукових журналів при Президії НАН України. 252004, Київ—4, вул. Терещенківська, 4.

Друкується за постановою редакційної колегії журналу.

Редактори **Л. В. ФРАЙМОВИЧ**,
О. В. КРАВЧЕНКО, **І. І. КЛИМКОВА**

Художній редактор **М. М. ІЄВЛІСВ**

Комп'ютерна верстка **О. М. ПЕТРАШЕНКО**

АРХЕОЛОГІЯ

• 1 • 1998

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ АРХЕОЛОГІЇ
НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

Заснований у березні 1989 р.
Видається
шквартально

Київ

ЗМІСТ

- 3 До 60-річчя Петра Петровича Толочка
- Статті
- 7 ТОЛОЧКО П. П. Шляхи формування давньоруських міст
- 15 БАРАН В. Д. Скарби VI — VIII ст. Анти чи Русь?
- 28 КОЗЮБА В. К. Південноруське сільське житло (матеріали до реконструкції заглибленого житла XI — XIII ст.)
- 46 КУРИЛЕНКО В. Є., ОТРОЩЕНКО В. В. Динаміка культурних змін за доби бронзи у Мезинському мікрорайоні на Десні
- 56 СМІРНОВ С. В. Спеціалізація зброя як фактор антропогенезу
- 69 ЗАЛІЗНЯК Л. Л. Етнокультурні процеси в Середньому Подніпров'ї за матеріалами мезолітичних могильників Надпорожжя
- Публікації археологічних матеріалів
- 77 САПОЖНИКОВА Г. В., САПОЖНИКОВ І. В. До проблеми функціональної та типологічної інтерпретації вкладишів кукрецького типу
- 82 БІЛАН Ю. О., СОЛТИС О. Б. Скіфські кургани поблизу с. Мар'янівка на Миколаївщині
- 99 ШЕВЧЕНКО А. В. Культ Аполлона в Херсонесі
- 105 ГАВРИЛОВ О. В. Нові дані про сільську округу античної Феодосії
- 118 СЕРГЄЄВА М. С. Дерев'яний посуд з давньоруських міст Середнього Подніпров'я

Дискусії

- 129** ЗУБАР В. М. З приводу інтерпретації житлово-господарських комплексів в ранніх шарах античних міст Північного Причорномор'я
- 136** АНОХИН В. А. Еще раз об античном письме из Керкинитиды

Рецензії

- 143** ПАВЛЕНКО Ю. В. А. И. Першиц, Ю. И. Семенов, В. А. Шнирельман. Война и мир в ранней истории человечества. В двух томах.— Москва: Институт этнологии и антропологии РАН, 1994.— Т. 1.—176 с., Т. 2.— 247 с.

Хроніка

- 153** МАЦКЕВИЙ Л. Г. Міжнародна конференція з вивчення печерних пам'яток доби палеоліту

Вітаємо ювілярів

- 154** До 75-річчя Михайла Петровича Кучери
- 155** До 70-річчя Стелана Івановича Пеняка
- 157** До 60-річчя Олега Васильовича Сухобокова
- 158** Наші автори
- 159** Список скорочень

СОДЕРЖАНИЕ

К 60-летию Петра Петровича Толочко	3
Статьи	
ТОЛОЧКО П. П. Пути становления древнерусских городов	7
БАРАН В. Д. Клады VI — VIII вв. Анты или Русь?	15
КОЗЮБА В. К. Южнорусское сельское жилище (материалы к реконструкции углубленного жилища XI — XIII вв.)	28
КУРИЛЕНКО В. Е., ОТРОЩЕНКО В. В. Динамика культурных изменений в эпоху бронзы в Мезинском микрорайоне на Десне	46
СМИРНОВ С. В. Специализация орудий как фактор антропогенеза	56
ЗАЛИЗНЯК Л. Л. Этнокультурные процессы в Среднем Поднепровье по материалам мезолитических могильников Надпорожъя	69
Публикации археологических материалов	
САПОЖНИКОВА Г. В., САПОЖНИКОВ И. В. К проблеме функциональной и типологической интерпретации вкладышей кукрекского типа	77
БЕЛАН Ю. А., СОЛТЫС О. Б. Скифские курганы у с. Марьяновка на Николаевщине	82
ШЕВЧЕНКО А. В. Культ Аполлона в Херсонесе	99
ГАВРИЛОВ А. В. Новые данные о сельской округе античной Феодосии	105
СЕРГЕЕВА М. С. Деревянная посуда из древнерусских городов Среднего Приднепровья	118
Дискуссии	
ЗУБАРЬ В. М. По поводу интерпретации жилищно-хозяйственных комплексов в ранних слоях античных городов Северного Причерноморья	129
АНОХИН В. А. Еще раз об античном письме из Керкинитиды	136
Рецензии	
ПАВЛЕНКО Ю. В. А. И. Першиц, Ю. И. Семенов, В. А. Шнирельман. Война и мир в ранней истории человечества. В двух томах.—Москва: Институт этнологии и антропологии РАН, 1994.—Т. 1.—176 с., Т. 2.—247 с.	143
Хроника	
МАЦКЕВЫЙ Л. Г. Международная конференция по изучению пещерных памятников эпохи палеолита	153
Поздравляем юбиляров	
К 75-летию Михаила Петровича Кучеры	154
К 70-летию Степана Ивановича Пеняка	155
К 60-летию Олега Васильевича Сухобокова	157
Наши авторы	158
Список сокращений	159